

10 godina

Nagrade za
pristupačnost
grada

Primjeri najboljih praksi za stvaranje
pristupačnijih gradova u EU-u

#EUACCESSCITY

10 godina

Nagrade za pristupačnost grada

Ávila, Španjolska

© Shutterstock

S Nagradom za pristupačnost grada 2020. slavimo i desetu godišnjicu te nagrade. Ta je okrugla obljetnica pravi trenutak za osvrt na to čime su se proteklih godina gradovi pobjednici istaknuli.

Ti se gradovi razlikuju po veličini i nalaze se u različitim zemljama i kulturama. Neki se suočavaju s dodatnim izazovima zbog svoje povijesti i topografije, dok su drugi moderniji.

Međutim, dvije su jasne značajke zajedničke svim dobitnicima. Prva je snažna i trajna politička usmjerenost na postizanje pristupačnosti. Druga je stalni angažman grada te organizacija osoba s invaliditetom i starijih osoba u utvrđivanju prioriteta i praćenju provedbe.

Dosadašnji dobitnici dokaz su da gradovi svojim zalaganjem u primjeni tih dvaju temeljnih načela mogu postići održivu pristupačnost i uključivost za sve svoje građane.

Konferencija Mreže dobitnika nagrade za pristupačnost grada

Od 2018., i s obzirom na sve veći broj nagrađenih gradova, u Lyonu (dubitnik Nagrade za pristupačnost grada 2018.) osnovana je i pokrenuta konferencija Mreže dobitnika nagrade za pristupačnost grada. To se jednodnevno događanje organizira u gradu dobitniku te okuplja prethodne dobitnike. U listopadu 2019. grad Breda bio je domaćin cijelodnevnog događanja za razmjenu najboljih praksi u području uključivog turizma, ugostiteljstva i pristupačnosti kulturnih i zabavnih aktivnosti. Na tom su događanju predstavnici iz 20 gradova i lokalnih organizacija razmijenili informacije o svojim nagrađivanim inicijativama za pristupačnost. Sudionici su zatim sudjelovali u četiri posjeta povjesnim lokalitetima u Bredi, tijekom kojih su istaknuti pristupačan gradski javni prijevoz te pristupačne sportske i zabavne aktivnosti.

Lyon, Francuska

© Shutterstock

Nagrada za pristupačnost grada: deset nagrađenih gradova

2011. – Ávila, Španjolska

2012. – Salzburg, Austrija

2013. – Berlin, Njemačka

2014. – Göteborg, Švedska

2015. – Borås, Švedska

2016. – Milano, Italija

2017. – Chester, Ujedinjena
Kraljevina

2018. – Lyon, Francuska

2019. – Breda, Nizozemska

2020. – Varšava, Poljska

2011.

Ávila, Španjolska

Taktilni model zidova Ávile

© Grad Ávila

Prvi dobitnik Nagrade za pristupačnost grada bio je srednjovjekovni grad Ávila, koji je oduševio povjerenstvo svojim sveobuhvatnim pristupom pristupačnosti.

Grad je još 2002. izradio Posebni akcijski plan za pristupačnost u Ávili, koji je bio polazište za preobrazbu starog dijela grada kako bi bio pristupačan za osobe s invaliditetom.

Pristupačnost je za gradsko vijeće temeljno pitanje koje se provlači kroz sva područja djelovanja, uključujući urbanističko planiranje, građevinarstvo, komunikaciju i promet. Stanovnici s invaliditetom cijelo su vrijeme bile uključeni u oblikovanje grada za sve i olakšavanje pristupa zapošljavanju, kulturi i rekreaciji.

Grad je 2007. osnovao i poseban odjel za pristupačnost nadležan za procjenu i analizu razine pristupačnosti u cijelom gradu, s posebnim naglaskom na potrebe vlasnika poduzeća.

Od osvajanja Nagrade Ávila je i dalje usmjerena na uklanjanje prepreka na putu prema ugodnijem gradskom životu.

Gradske inicijative uključivale su razvoj mogućnosti zapošljavanja za osobe s invaliditetom, smanjenje ovisnosti i promicanje samostalnog načina života.

Poboljšanja izgrađenog okoliša, komunikacije i prometa također su među prioritetima, uključujući daljnja unapređenja pristupačnosti javnog prijevoza i finansijsku potporu za održavanje voznog parka pristupačnih taksija.

Grad je također analizirao svoju ponudu za turiste s invaliditetom tako što je prikupio informacije o pristupačnim putovanjima, organiziranim obilascima s vodičem i drugim mogućnostima, uključujući informacije u alternativnim formatima.

Pristup karmeličanskom samostanu Svetе Terezije

© Grad Ávila

„Nagrada je za Ávilu bila potvrda da smo krenuli ispravnim putem da postanemo grad svih ljudi.“

Gradonačelnik Avile

Procjena uspjeha Etappenplana

© Grad Salzburg

2012.

Salzburg, Austrija

Austrijski grad Salzburg bio je dobitnik nagrade 2012. Odabran je zbog svojeg dugogodišnjeg zalaganja, koherentnog pristupa i izvrsnih rezultata u postizanju pristupačnosti uz izravno sudjelovanje osoba s invaliditetom.

Tada su inicijative za poboljšanje pristupačnosti u Salzburgu uključivale taktilne sustave orientacije i navođenja slijepih pješaka, pristupačan javni prijevoz po subvencioniranoj cijeni, besplatan pristup parkiralištu za vozače s invaliditetom i programe za ohrabrivanje starijih osoba da samopouzdano izadu u grad.

Od 2012. grad i dalje radi na poboljšanju pristupačnosti kroz brojne projekte, uključujući dječju bojanku s pozitivnim i uključivim ilustracijama djece s invaliditetom.

Jedan je od većih novih projekata takožvani „Etappenplan“ (postupni plan), koji je izrađen 2016. Cilj je tog plana poduzeti mjere za ispunjavanje ciljeva i smjernica utvrđenih UN-ovom Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom. U projekt su uključene osobe s invaliditetom, ali i vanjski stručnjaci, primjerice s Instituta za ljudska prava Sveučilišta u Salzburgu.

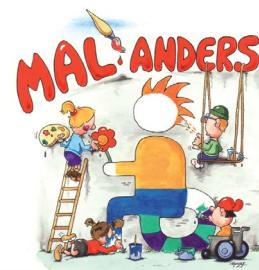
Etappenplan je podijeljen u šest područja djelovanja za koja je odgovoran grad Salzburg:

- obrazovanje
- zapošljavanje
- zdravstvo i socijalna pitanja
- planiranje i stanovanje
- mobilnost i javni promet
- lobodno vrijeme i kultura.

Grad je nakon godinu dana evaluirao taj plan i tako prikupio podatke od osoba s invaliditetom kako bi utvrdio sljedeće korake i nastavio dosadašnji napredak.

„Nagrada za pristupačnost grada u gradu Salzburgu skrenula je pozornost javnosti na pitanja pristupačnosti te nam pomaže u provedbi mnogih drugih mjera.“

Sabine Neusüß, predstavnica osoba s invaliditetom,
Grad Salzburg

Ein lustiges Aquarell-Buch

Bojanka s pozitivnim slikarima invaliditeta

© Grad Salzburg

2013.

Berlin, Njemačka

Grad Berlin izabran je za pobjednika 2013. zbog svojih strateških i uključivih politika pristupa, koje obuhvaćaju sve aspekte života grada i čvrsto su utkane u politički i proračunski okvir grada.

Grad je dobio pohvalu i za svoja inovativna rješenja za pristupačnost, kao što je www.mobidat.net, internetska stranica namijenjena osobama s osjetilnim oštećenjima, ograničenom pokretljivošću i kognitivnim poteškoćama. Ta stranica sadržava bazu podataka od 31 000 unosa s informacijama o pristupačnosti širokog spektra objekata u gradu.

Trajni je cilj Berlina da bude mobilniji, sigurniji i prihvatljiviji za okoliš.

Berlinski Zakon o mobilnosti, koji je stupio na snagu u ljetu 2018., prvi je takav zakon u Njemačkoj. U njegovo su stvaranje bila uključena udruženja za mobilnost, okruzi, nadležni odjeli Saveznog vijeća i predstavnici Parlamenta.

Berlinski Zakon o mobilnosti osigurava da svi – mlađi i stari, s invaliditetom i bez njega – mogu biti mobilni na siguran i neovisan način. Predgrađa i metropska regija Berlin-Brandenburg bit će bolje povezani autobusnim, željezničkim i biciklističkim rutama. Očekuje se da će pristupačno postati i nekoliko područja kojima je trenutačno teško pristupiti bez automobila.

Berlin je kao cilj postavio pristupačnost bez prepreka. U tome pomaže i okrugli stol „Grad bez prepreka“. Vodi ga tajnik za promet, a okuplja dionike iz vlade, poduzeća i organizacija osoba s invaliditetom. Cilj mu je dogоворити prioritete i inicijative za povećanje pristupačnosti Berlina u različitim područjima, uključujući turizam, hotele i restorane, industriju, trgovinu i promet.

Berlinski zakon o mobilnosti stupio je na snagu u ljetu 2018.

„Nagradom za pristupačnost grada Berlin je privukao veliku pozornost međunarodne zajednice te i dalje namjerava sudjelovati u intenzivnim razmjenama s drugim europskim gradovima radi poboljšanja pristupačnosti.“

Ingmar Streese, stalni tajnik za promet, Grad Berlin

2014.

Göteborg, Švedska

Göteborg, Švedska

© Shutterstock

Povjerenstvo je 2014. prepoznalo jasan politički cilj grada Göteborga: da taj grad bude pristupačan svima.

Kao dio te obveze sva tijela državne uprave i poduzeća morala su izraditi popise javnih zgrada i prostora u kojima su imala urede radi mjerjenja pristupačnosti.

Svaka javna zgrada i prostor u gradu Göteborgu morali su biti na tim popisima. To je uključivalo škole, domove za starije osobe, muzeje, knjižnice, sportske objekte i igrališta.

Time se Gradsko vijeće obvezalo na „cjelovito i sveobuhvatno praćenje pristupačnosti u gradu“.

Göteborg 2014. uvodi razne promjene. Među njima su inicijative za poboljšanje pristupa muzejima i privremenim interaktivnim studijama u kojima građani mogu iz prve ruke iskusiti s kakvim se izazovima svakodnevno suočavaju osobe s invaliditetom. Grad je također pokrenuo snimatelski projekt kako bi potaknuo osobe s invaliditetom da amaterskim snimkama prikažu aspekte čiju pristupačnost treba poboljšati.

Prema Indeksu održivosti globalnih destinacija Göteborg je najodrživija svjetska destinacija. Pristupačnost je ključni element tog indeksa.

Uz to, razvijena je aplikacija koja osobama s invaliditetom olakšava sudjelovanje u kulturnim događanjima u gradskim arenama.

Ta aplikacija, predstavljena 2017., tijekom događanja nudi prijenos slike uživo uz tumačenje na znakovnom jeziku. Petlja za slušanje koja je dio aplikacije nudi i pojačanje zvuka.

Aplikacija daje i informacije, između ostalog, o tome kako doći do arene, dobiti pomoći na licu mjesta i pristupiti WC-ima, restoranima i drugim objektima.

„Göteborgu je osvajanje nagrade potvrda da smo na dobrom putu.“

Maria Bernström Printz, voditeljica razvoja u području pristupačnosti, grad Göteborg

2015.

Borås, Švedska

Borås je 2015. zadržao povjerenstvo svojom jasnom, dugogodišnjom političkom predanošću konceptu „Borås pristupačan svima”.

Grad je primijenio standarde pristupačnosti koji nadilaze zakonske standarde i davao subvencije za pristupačno privatno stanovanje, tako da su osobe s invaliditetom imale jednake mogućnosti za samostalan život.

Grad se obvezao učiniti urbano okruženje pristupačnim svima, bez obzira na invaliditet ili starost. Sastavio je bazu podataka o pristupačnosti koja je dostupna u lako čitljivoj verziji i verziji sa sintezom govora. Gradska internetska stranica i bilten također su povezani s telefonskom uslugom za one kojima je potrebna potpora.

Od dobivanja Nagrade Borås je nastavio s radom u raznim aspektima gradskog života. To uključuje proširenje kolnika i poboljšanje pristupa parkovima, kao i povećanje broja pristupačnih prirodnih okruženja.

Grad radi na većoj pristupačnosti gradske internetske stranice s pomoću alternativnih formata.

Gradske knjižnice također su povećale broj knjiga dostupnih na jednostavnom jeziku i uvele mima područja.

Za stručnjake koji rade u gradu uvedeno je osposobljavanje za informiranje javnosti. Ono obuhvaća UN-ovu Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom te alternativne oblike komunikacije i smjernice o interakciji s osobama s invaliditetom.

Druga ključna inicijativa uključivala je obuku osoba s intelektualnim oštećenjima kako bi se upoznali sa svojim pravima.

„Ovo je priznanje zasigurno povećalo vidljivost truda koji naš grad ulaže. Što je najvažnije, to nas priznanje motivira da nastavimo s radom i ohrabruje druge da teže poboljšanju pristupačnosti u drugim područjima.“

Herawati Nowak & Lena Mellblad, savjetnici za osobe s invaliditetom, Grad Borås

Otvorenie uključivog pristupačnog parka Villa Finzi

© Grad Milano

2016.

Milano, Italija

Milano je 2016. prepoznat po svojoj jasnoj posvećenosti i širokom pristupu ostvarenju pristupačnosti.

Milano je 2011. donio načela UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom. Istodobno se obvezao razvijati novu kulturu pristupačnosti i strateški, integriran pristup postizanju „grada za sve”.

Od tada je u svojem aktualnom trogodišnjem programu javnih radova odredio prioritete i izdvojio sredstva za posebna poboljšanja pristupa.

Grad je poduzeo mnoge inicijative od osvajanja nagrade 2016. Jedna takva inicijativa uključivala je osnivanje grupe stručnjaka za univerzalni dizajn, s ciljem da gradski sportski sadržaji postanu pristupačni svima. To je dovelo do značajne obnove i nadogradnje, pa tako, primjerice, svi gradski bazeni sada imaju dizalice pored bazena.

Gradski strateški plan (PEBA) usmjeren je na ostvarenje potpune dugoročne pristupačnosti. Njime se promiču i načela univerzalnog dizajna za sve koji su uključeni u dizajn i izgradnju urbanih prostora.

Grad je također pojednostavnio svoj postupak planiranja u pogledu zahtjeva za pristupačnost kako bi oni postali učinkovitiji.

Ostala nedavna postignuća uključuju pristupačne parkove i igrališta, mogućnosti zapošljavanja osoba s invaliditetom, pilot projekt poboljšanja pristupačnosti poduzeća, pristupačniji javni prijevoz i promicanje pristupačnih hotelskih soba.

„Nagrada je zasigurno bila priznanje gradu za posao obavljen u skladu s integracijskim pristupom, ali je prije svega bila poticaj da se nastavi putem kojim se krenulo i učini više i bolje.“

Grad Milano

Pristupačna oprema na igralištu, park Indro Montanelli

© Grad Milano

2017.

Chester, Ujedinjena Kraljevina

Novi autobusni terminal

© Grad Chester

Chester je Nagradu osvojio 2017. Povjerenstvo je bilo zadivljeno odlučnošću grada da povijest stavi svima nadohvat ruke. Chester se usredotočio na to da posjetiteljima s invaliditetom osigura pristup što većem dijelu svoje složene srednjovjekovne infrastrukture.

Chester je osigurao i sanitarne čvorove pod nazivom „Changing places“ za osobe s teškim i složenim invaliditetom, koje u suprotnom ne bi mogle uživati u dnevnom izlasku u centar grada.

Osim potpuno pristupačnog autobusnog voznog parka, svi gradski taksiji moraju biti pristupačni za invalidska kolica i sadržavati elemente kao što su indukcijske petlje.

Chester je od osvajanja Nagrade nastavio poboljšavati pristupačnost. Posebno je zanimljiv novi autobusni kolodvor. Razvijen je u suradnji sa Skupnim forumom za pristup osobama s invaliditetom, koji je uključivao doprinose 15 lokalnih i regionalnih organizacija za osobe s invaliditetom.

Autobusni kolodvor izdao je i vodič za pristup osobama s invaliditetom, njegovateljima i članovima obitelji kako bi mogli donositi informirane odluke i planirati svoj posjet.

Otvoren u svibnju 2017., Storyhouse je knjižnica, kazalište, kino i središte zajednice. Svake godine nudi preko 2000 aktivnosti za lokalne marginalizirane skupine, uključujući događanja prilagođena osobama s autizmom, te radionice i tečajeve za izolirane i starije zajednice.

Sve izvedbe Storyhousea su pristupačne. Mnogo je osobja prošlo osposobljavanje i mentorstvo Prijatelja osoba s demencijom.

Poboljšanja u javnom sektoru pomogla su i korisnicima invalidskih kolica, vlasnicima pasa vodiča i korisnicima bijelog štapa.

„Osvajanje Nagrade 2017. potaknulo nas je da učinimo još više kako bismo poboljšali život osoba s invaliditetom i starijih osoba. S ponosom možemo reći da će pristupačnost i uključivost i dalje biti u središtu prioriteta Vijeća.“

Cllr Val Armstrong, Vijeće Cheshire West i Chestera

2018.

Lyon, Francuska

Lyon, Francuska

© Shutterstock

Francuski grad Lyon, pobjednik 2018., odlučio je pristupiti pristupačnosti kao međusektorskom pitanju i uložiti znatna sredstva u stvaranje uključivog okruženja bez prepreka.

Kroz teme fizičke pristupačnosti i pristupa gradskom životu Lyon provodi program koji je započeo 2016. i koji traje do 2024.

Poboljšanje pristupačnosti koordinira voditelj misije u gradskom vijeću. Voditelj izvještava generalno gradsko tajništvo i okuplja inicijative iz 14 gradskih odjela, uključujući kulturu, obrazovanje, sport, potporu u djelatnjstvu i javne površine.

Prioritete je dogovorilo savjetodavno tijelo koje čine izabrani predstavnici i dužnosnici grada te 62 lokalne udruge koje predstavljaju osobe s invaliditetom i starije osobe.

Usluga Optiguide pruža informacije od vrata do vrata i individualno savjetovanje kako bi se osobama s invaliditetom omogućilo samostalno putovanje javnim prijevozom.

Krajem 2017. Lyon je objavio vodič za pristupačnost namijenjen gradskoj skupini za upravljanje izgradnjom.

Grad je 2019. objavio i „Vodič za pristupačnu kulturu“ za širu javnost. Taj je vodič sastavljen u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom gradskog Povjerenstva za pristupačnost i s 28 kulturnih organizacija potpisnica gradske Povelje o kulturnoj suradnji.

Grad planira da će do 2024. učiniti pristupačnim gotovo 700 zgrada i javnih mjesta.

„Osvajanje Nagrade predstavlja velik ponos, ali i veliku odgovornost grada Lyona da je nastavi biti dostojan. Nagrada je priznanje za sav naš rad u smjeru fizičke pristupačnosti, kao i pristupačnosti čitavom gradskom životu.“

Thérèse Rabatel, izaslanica za ravnopravnost muškaraca i žena i osoba s invaliditetom

Vodič za pristupačne kulturne sadržaje

© Grad Lyon

La ville comme on l'aime, inclusive

2019.

Breda, Nizozemska

Studenti iznose zamisli o boljem prijevozu za sportaše s invaliditetom na sastanku o izazovima grada

© Grad Breda

Povjerenstvu se posebno svidio Bredin sveobuhvatan pristup rješavanju prepreka u pogledu pristupačnosti. Grad ima četverogodišnji plan (2018. – 2021.) za stvaranje okruženja u kojem će pristupačnost biti standard.

Platforma „Breda za sve“ okupila je predstavnike grada, turizma i obrazovanja te organizacija osoba s invaliditetom. Jedan od ciljeva inicijative „Breda za sve“ bio je pretvoriti grad u top destinaciju pristupačnog turizma.

Breda primjenjuje načela UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i radi na tome da postane grad koji je najviše u skladu s načelima UN-a.

Breda je već postigla velik napredak od osvajanja Nagrade. Lokalni izvršni odbor (*College van burgemeester en wethouders*) donio je u lipnju 2019. nove planove izrađene u suradnji sa stručnjacima i organizacijama osoba s invaliditetom.

U narednih nekoliko godina grad će se posebno usredotočiti na to da aktivnosti slobodnog

vremena postanu pristupačnije. To uključuje kafiće, restorane, trgovačke objekte te sportske i kulturne događaje. Organiziraju se i tečajevi obuke za osoblje u ugostiteljskom i maloprodajnom sektoru.

Do danas je grad pristupao pitanju pristupačnosti uglavnom usmjeravajući se na osobe s tjelesnim invaliditetom, ali je zato od 2019. godine proširio svoj opseg djelovanja na osobe s intelektualnim ili nevidljivim invaliditetom, na primjer autizmom. Ujedno je stavio veći naglasak na informacije koje su dostupne osobama s niskom razinom pismenosti.

Breda se od 2019. obvezala usmjeriti na pristupačnost i uključivost u svakom novom općinskom planu, uz potporu stručnih savjetnika pod naslovom „pristupačan grad za posebne službenike“.

18 organizacija u Bredi potpisalo je takozvani „Sporazum o lokalnoj pristupačnosti“, obvezujući se da će Bredu učiniti istinski pristupačnim i uključivim gradom

© Grad Breda

„Ponosimo se Nagradom, ali istodobno shvaćamo da je naša dužnost usmjeriti taj polet u održivi budući razvoj.“

Miriam Haagh, zamjenica gradonačelnika Brede

2020.

Varšava, Poljska

Varšava, Poljska

© Shutterstock

Povjerenstvo je izabralo Varšavu kao pobjednika 2020. zbog ogromnog napretka koji je postignut u posljednjih 10 godina i snažne posvećenosti cijelog grada poboljšanju života njegovih građana s invaliditetom.

Uzimajući kao polazište načela univerzalnog dizajna, Varšava je donijela akcijski plan usmjeren na informacije, radna mjesta, obrazovanje, društvo i infrastrukturu.

Uloga punomočnika nadležnog za pristupačnost ključna je za ostvarivanje održivih poboljšanja u cijelom gradu.

Varšava prepoznaje da preostaje još mnogo posla i razvija planove za kontinuiranu proračunsku potporu za pristupačnost u narednim godinama.

Uspješnost aktivnosti za poboljšanje pristupačnosti iz prethodnih godina redovito se prati i ocjenjuje. Sljedeći koraci planiraju se na temelju rezultata tih evaluacija i postavljaju se jasni pokazatelji prema kojima će se mjeriti buduće inicijative.

Jasni i sveobuhvatni standardi pristupa pomažu osigurati da će visokokvalitetni dizajn i izrada svih građevinskih projekata u gradu omogućiti zadovoljavajuću razinu pristupačnosti.

Gledajući u budućnost, nova Varšavska strategija do 2030. dugoročno će utjecati na prostorni i društveni razvoj grada. Prioriteti uključuju pristup osnovnoj i preventivnoj zdravstvenoj zaštiti, poboljšanu socijalnu pomoć i javne usluge, uključujući e-njegu i e-pristupačnost (IT sustav) za osobe s invaliditetom.

Jedan od posebnih ciljeva je uklanjanje preostalih arhitektonskih prepreka. Inicijative da se to postigne uključivat će ugradnju dizala na povijesnim mjestima, na primjer duž rute do Łazienkowska, te rekonstrukciju javnih trgov.

„Varšava je nekoliko godina radila za Nagradu za pristupačnost grada. Svi smo naučili kako moderna metropola treba djelovati kako bi svaki stanovnik mogao ugodno živjeti i raditi. Izuzeti bilo koga nije svojstveno našem gradu.“

Rafał Trzaskowski, gradonačelnik Varšave

Rijeka Vistula u Varšavi

© Shutterstock

Kontakt s EU-om

Osobno

U cijeloj Europskoj uniji postoje stotine informacijskih centara Europe Direct. Adresu najbližeg centra možete pronaći na:

europa.eu/european-union/contact_hr

Telefonom ili e-poštom

Europe Direct je služba koja odgovara na vaša pitanja o Europskoj uniji. Možete im se obratiti:

- na besplatni telefonski broj: 00 800 6 7 8 9 10 11 (neki operateri naplaćuju te pozive),
- na broj: +32 22999696 ili
- e-poštom preko: europa.eu/european-union/contact_hr

Traženje informacija o EU-u

Na internetu

Informacije o Europskoj uniji na svim službenim jezicima EU-a dostupne su na internetskim stranicama Europa: https://europa.eu/european-union/index_hr

Publikacije EU-a

Besplatne publikacije EU-a i publikacije EU-a koje se plaćaju možete preuzeti ili naručiti preko internetske stranice: <https://publications.europa.eu/hr/publications>. Za više primjeraka besplatnih publikacija obratite se službi Europe Direct ili najbližemu informacijskom centru (vidjeti https://europa.eu/european-union/contact_hr).

Zakonodavstvo EU-a i povezani dokumenti

Za pristup pravnim informacijama iz EU-a, uključujući cjelokupno zakonodavstvo EU-a od 1952. na svim službenim jezičnim verzijama, posjetite internetske stranice EUR-Lexa: eur-lex.europa.eu

Otvoreni podaci iz EU-a

Portal otvorenih podataka EU-a (<http://data.europa.eu/euodp/hr>) omogućuje pristup podatkovnim zbirkama iz EU-a. Podatci se mogu besplatno preuzimati i ponovno uporabiti u komercijalne i nekomercijalne svrhe.

Luxembourg: Ured za publikacije Evropske unije, 2020.

© Evropska unija, 2020.

Ponovna je uporaba dopuštena uz uvjet navođenja izvora.
Politiku ponovne uporabe dokumenata Evropske komisije
uređuje Odluka 2011/833/EU od 12. prosinca 2011.
(SL L 330, 14.12.2011., str. 39.).

Za svaku uporabu ili reprodukciju fotografija ili druge građe
koja nije zaštićena autorskim pravom EU-a dopuštenje treba
zatražiti izravno od vlasnika prava.

Naslovnica: © Shutterstock, 2020.

Print ISBN 978-92-76-19490-3 doi:10.2767/01692
 KE-02-20-422-HR-C

PDF ISBN 978-92-76-19468-2 doi:10.2767/647170
 KE-02-20-422-HR-N

Ured za publikacije